

Rosnące zaangażowanie gospodarcze Korei Południowej w Azji Południowo-Wschodniej

Oskar Pietrewicz

Rozwój współpracy gospodarczej Korei Płd. z państwami ASEAN-u jest przejawem procesu dywersyfikacji jej handlu i inwestycji. W ten sposób państwo stara się zmniejszyć zależność od głównych partnerów gospodarczych, tj. Chin, USA i Japonii, z którymi w ostatnich latach dochodziło do napięć w relacjach handlowych. Aktywność Korei Płd. w Azji Płd.-Wsch. zwiększy się w wyniku pandemii COVID-19. Oznacza to ostrzejszą konkurencję dla europejskich firm w ASEAN-ie, jak i impuls do przeglądu efektywności umowy o wolnym handlu UE z Koreą Płd.

Uwarunkowania. Proeksportowy charakter gospodarki Korei Płd. sprawia, że jednym z kluczowych celów jej polityki zagranicznej jest poszukiwanie nowych rynków zbytu. Od 2003 r. realizuje tę strategię, zawierając umowy o wolnym handlu (FTA), dzięki czemu zajmuje czołowe miejsce wśród państw mających najbardziej zliberalizowaną wymianę towarów i usług. Do stycznia br. Korea Płd. zawarła 17 obowiązujących umów o wolnym handlu, obejmujących 56 państw. Tym samym 73,6% jej eksportu i 65% importu odbywa się w ramach FTA. Przekłada się to na pozycję Korei Płd. w handlu międzynarodowym – w 2019 r. była siódmym największym eksporterem i dziewiątym największym importerem na świecie (wliczając Hongkong).

W ostatnich latach ujawniły się problemy wynikające z silnej zależności Korei Płd. od jej głównych partnerów handlowych, tj. Chin, USA i Japonii (zob. Wykres 1). Na południowokoreański handel i inwestycje negatywnie rzutowały m.in. [chińska presja ekonomiczna po rozmieszczeniu na terytorium Korei Płd. amerykańskiego systemu THAAD w 2017 r.](#), [wojna celna USA–ChRL](#), [protekcjonizm handlowy USA](#), [spory handlowe z Japonią i skutki pandemii](#). Problemy te skłoniły Koreę Płd. do większej dywersyfikacji powiązań gospodarczych. Przejawem tego procesu jest rosnąca aktywność państwa na chłonnych i perspektywicznych rynkach ASEAN-u, które dla południowokoreańskich firm są także atrakcyjnym miejscem inwestycji, m.in. z powodu niższych kosztów pracy. Ponadto Korea Płd. zawarła wcześniej FTA z państwami Azji Płd.-Wsch.

(z Singapurem w 2006 r., ASEAN-em w 2007 r. i Wietnamem w 2015 r.), co ułatwia funkcjonowanie biznesu.

Choć Korea Płd. zainicjowała dialog z ASEAN-em już w 1989 r., dopiero w ostatnich latach traktuje go jako jeden z głównych kierunków polityki zagranicznej. Wyrazem tego było ogłoszenie przez administrację prezydenta Moon Jae-ina w listopadzie 2017 r. Nowej Polityki Południowej (*New Southern Policy*, NSP). Strategia ta nadaje większe znaczenie Azji Płd.-Wsch. i Indiom w polityce zagranicznej Republiki Korei, tradycyjnie skoncentrowanej na Azji Płn.-Wsch. I stosunkach z ChRL, USA oraz Japonią. Korea Płd. deklaruje pogłębianie relacji z państwami ASEAN-u i Indiami na trzech płaszczyznach: współpracy gospodarczej, kontaktów międzyludzkich i bezpieczeństwa regionalnego. Najistotniejsze są cele gospodarcze związane z dywersyfikacją handlu i inwestycji, realizowaną przede wszystkim w Azji Płd.-Wsch. W listopadzie ub.r. podczas wirtualnego szczytu Korea Płd.–ASEAN Moon ogłosił inicjatywę „NSP Plus”, kładąc nacisk na pogłębianie więzi z Azją Płd.-Wsch., w tym współpracy medycznej będącej odpowiedzią na skutki pandemii.

Zaangażowanie gospodarcze. Poszukiwanie przez Koreę Płd. kolejnych rynków zbytu i rosnący potencjał gospodarczy państw Azji Płd.-Wsch. sprawiły, że w ciągu 30 lat partnerstwa Korei Płd. z ASEAN-em wymiana handlowa między nimi wzrosła niemal 20-krotnie: z 8 mld dol. w 1989 r. do 151 mld dol. w 2019 r. Szczególnie w ostatnich dwóch dekadach Korea Płd. odnotowała dynamiczny wzrost obrotów handlowych z ASEAN-em (zob. Wykres 2) i w 2019 r.

BIULETYN PISM

jej eksport do państw organizacji wyniósł 95,1 mld dol., a import – 56,2 mld dol. Wraz ze wzrostem obrotów ASEAN zwiększył swój udział w eksporcie Korei Płd. – w 2019 r. wyniósł 17,5% – i umocnił się na pozycji drugiego (po Chinach) największego rynku zbytu dla towarów południowokoreańskich. Państwa Stowarzyszenia są też trzecim największym źródłem importu Korei Płd. (11,2% udziału w 2019 r.), po Chinach i USA. Kluczowa jest sięgająca lat 90. współpraca z Wietnamem, rozwijana m.in. dzięki otwarciu tego państwa na handel i inwestycje (reformy *Đổi Mới*) oraz bardzo dużej popularności tam [południowokoreańskiej popkultury](#). Od 2017 r. Wietnam jest trzecim największym rynkiem eksportowym Korei Płd., odpowiedzialnym za 45,8% jej całej wymiany handlowej z ASEAN-em (zob. Tabela 1). Z powodu mniejszego potencjału gospodarczego w porównaniu z głównymi konkurentami – Chinami, USA, UE i Japonią – Korea Płd. jest zaledwie piątym największym partnerem handlowym Stowarzyszenia (zob. Wykres 4).

Wzrost eksportu do państw ASEAN-u jest powiązany z rosnącymi inwestycjami południowokoreańskich firm, które sprowadzają komponenty do swoich zakładów w Azji Płd.-Wsch. (zob. Tabela 2). W 2019 r. w ASEAN-ie działało 14 680 firm z Korei Płd., napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) wyniósł 9,5 mld. dol., a ich skumulowana wartość – 72 mld dol. W 2019 r. ASEAN był więc trzecim największym rynkiem dla południowokoreańskich BIZ po USA (14,8 mld dol.) i UE (13,6 mld dol.), ale przed ChRL (5,8 mld dol.). Największe znaczenie ma Wietnam (46,8% wartości wszystkich BIZ z Korei Płd. ulokowanych w ASEAN-ie w 2019 r.) i Singapur (31,7%, zob. Wykres 3). Inwestycje Korei Płd. w ASEAN-ie dotyczą przede wszystkim sektorów: produkcyjnego (39,3% wartości BIZ z 2019 r.), finansowego i ubezpieczeń (30,7%) oraz nieruchomości (6,2%). W celu wsparcia swojej obecności inwestycyjnej w regionie Korea Płd. wykorzystuje oficjalną pomoc rozwojową (ODA), której ok. 25% trafia do państw Azji Płd.-Wsch. W 2019 r. sześć państw ASEAN-u znalazło się wśród dziesięciu największych odbiorców południowokoreańskiej ODA. Udzielana pomoc wspiera badania i rozwój m.in. w zakresie cyfryzacji, edukacji i rozwoju smart cities, co poprawia też warunki inwestycyjne.

Korea Płd. zawiera ponadto kolejne FTA z państwami Azji Płd.-Wsch. Podpisane w listopadzie ub.r. [Regionalne Kompleksowe Partnerstwo Gospodarcze \(RCEP\)](#) stwarza możliwość zwiększenia jej eksportu – m.in. towarów przemysłu motoryzacyjnego i stalowego – na rynki ASEAN-u oraz sprzyja lokowaniu tam inwestycji. W grudniu 2020 r. Korea Płd. podpisała również umowę handlowo-inwestycyjną z Indonezją, negocjuje porozumienia z Malesją, Filipinami i Kambodżą oraz planuje aktualizację umowy z ASEAN-em.

Wnioski i perspektywy. Rosnące zaangażowanie gospodarcze w Azji Płd.-Wsch. jest kluczowym elementem dywersyfikacji handlu i inwestycji Korei Płd. Dywersyfikację relacji gospodarczych podejmują też inne państwa, np. Japonia, Tajwan i USA, a trend ten pogłębią skutki pandemii. Choć państwa ASEAN-u są coraz istotniejszymi rynkami zbytu

dla Korei Płd., głównymi odbiorcami jej eksportu pozostają Chiny i USA, co świadczy o jej silnej zależności od dwóch głównych partnerów gospodarczych. Wiele południowokoreańskich koncernów utrzymuje fabryki w Chinach, aby mieć łatwiejszy dostęp do ich chłonnego rynku.

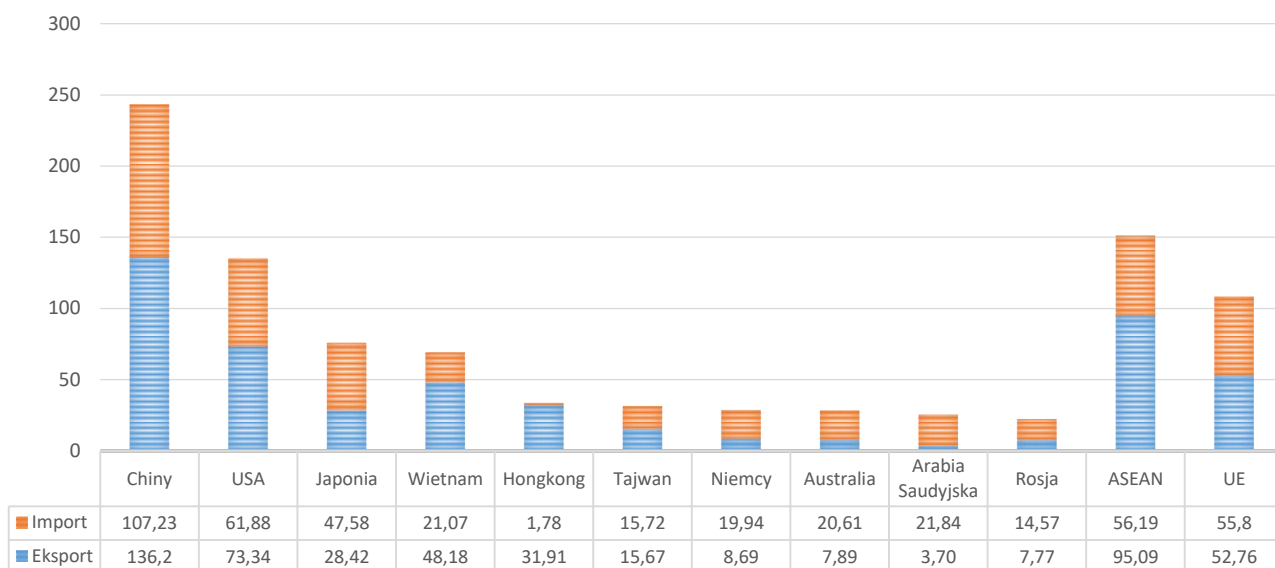
Południowokoreańskie zaangażowanie gospodarcze w ASEAN-ie jest nierównomierne i koncentruje się przede wszystkim na Wietnamie i Singapurze, państwach o najatrakcyjniejszym środowisku biznesowym. W obliczu konkurencji na tych rynkach, głównie ze strony Japonii i Chin, zadaniem Korei Płd. będzie zwiększenie udziału w regionalnych łańcuchach wartości przez rozbudowę bazy produkcyjnej w innych państwach. Można w tym kontekście wskazać m.in. Indonezję i Kambodżę, a także Indie, które jednak w krótkiej perspektywie będą mniej atrakcyjne inwestycyjnie dla Korei Płd., m.in. z uwagi na słabą infrastrukturę, bariery administracyjne czy zanieczyszczenie środowiska. Poza ASEAN-em Korea Płd. będzie poszukiwać też innych rynków zbytu, wykorzystując m.in. FTA. Obecnie negocjuje 14 porozumień, w tym z Mercosurem, Rosją oraz trójstronną umowę z Japonią i Chinami. Wykazuje też wstępne zainteresowanie przystąpieniem do umowy o kompleksowym i progresywnym partnerstwie transpacyficznym ([CPTPP](#)) jako uzupełnieniem RCEP. Tym samym Korea Płd. będzie starała się zachować równowagę między ChRL a USA, nie chcąc opowiadać się jednoznacznie po jednej stronie rywalizacji amerykańsko-chińskiej.

Firmy południowokoreańskie na rynkach państw ASEAN-u będą coraz większym konkurentem dla inwestorów i eksporterów z państw UE. Ponadto, dzięki inwestycjom w Azji Płd.-Wsch., Korea Płd. może zwiększyć konkurencyjność swoich produktów w UE, np. wykorzystując jej FTA z Wietnamem i Singapurem (np. wytwarzane w Wietnamie towary południowokoreańskich firm mogą na preferencyjnych warunkach trafiać na rynek unijny dzięki jego FTA z UE). Kwestie te będą brane pod uwagę przez UE podczas trwających negocjacji FTA z państwami ASEAN-u, np. Indonezją i Filipinami, które mogą przyspieszyć pod wpływem coraz silniejszej konkurencji, m.in. ze strony Korei Płd.

Mimo pandemii i rosnącego zaangażowania w innych regionach świata, Korea Płd. zwiększa inwestycje w UE. Dotyczy to zwłaszcza sektora elektromobilności (np. [w Polsce](#) i na Węgrzech) ze względu na dotychczasowe pozytywne doświadczenia inwestorów, istniejącą bazę poddostawców, wykwalifikowanych pracowników i ulgi inwestycyjne. Wykorzystując zainteresowanie Korei Płd. kontaktami gospodarczymi z partnerami europejskimi, UE może zachęcać ją do aktualizacji umowy o wolnym handlu, w tym uwzględnienia m.in. e-handlu i zielonych technologii. W interesie UE jest też przekonanie partnera do ratyfikacji podstawowych konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy i ochrony praw pracowniczych, do czego Korea Płd. zobowiązała się w FTA.

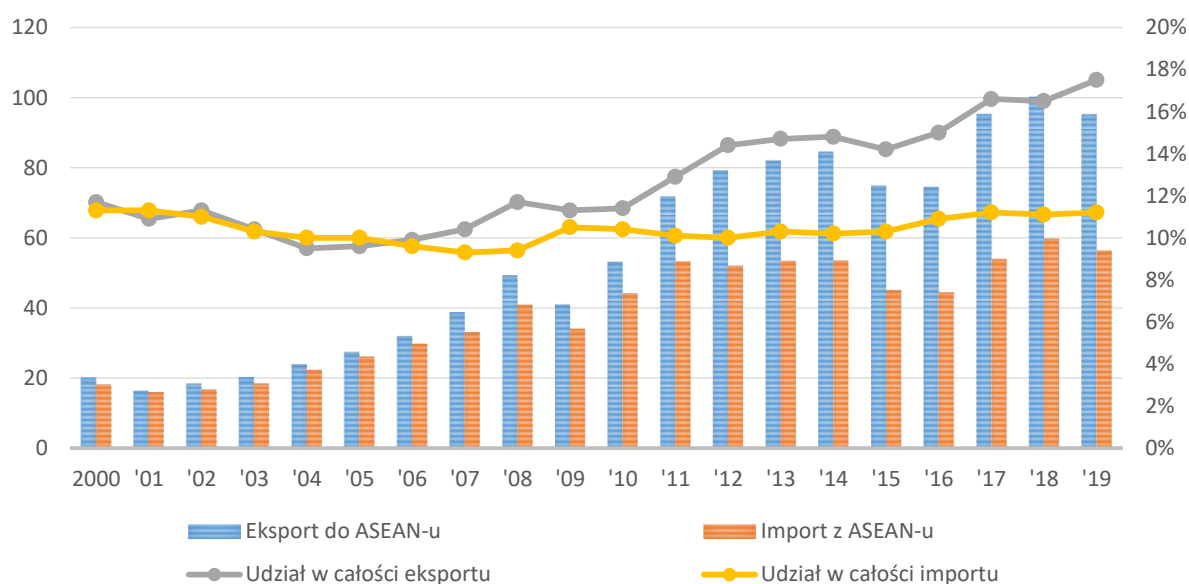
BIULETYN PISM

Wykres 1. Główni partnerzy handlowi Korei Płd. w 2019 r. (w mld dol.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Korea International Trade Association

Wykres 2. Wymiana handlowa Korei Płd. z ASEAN-em w latach 2000–2019 (w mld dol.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Korea International Trade Association

Tabela 1. Wymiana handlowa Korei Płd. z poszczególnymi państwami ASEAN-u w 2019 r. (w mln dol.)

	Eksport	Import	Obroty
Brunei	74 (0,1%*)	408 (0,7%)	482 (0,3%)
Filipiny	8365 (8,8%)	3658 (6,5%)	12023 (7,9%)
Indonezja	7650 (8,0%)	8820 (15,7%)	16470 (10,9%)
Kambodża	697 (0,7%)	336 (0,6%)	1033 (0,7%)
Laos	75 (0,1%)	39 (0,1%)	114 (0,1%)
Malezja	8843 (9,3%)	9280 (16,5%)	18123 (12,0%)

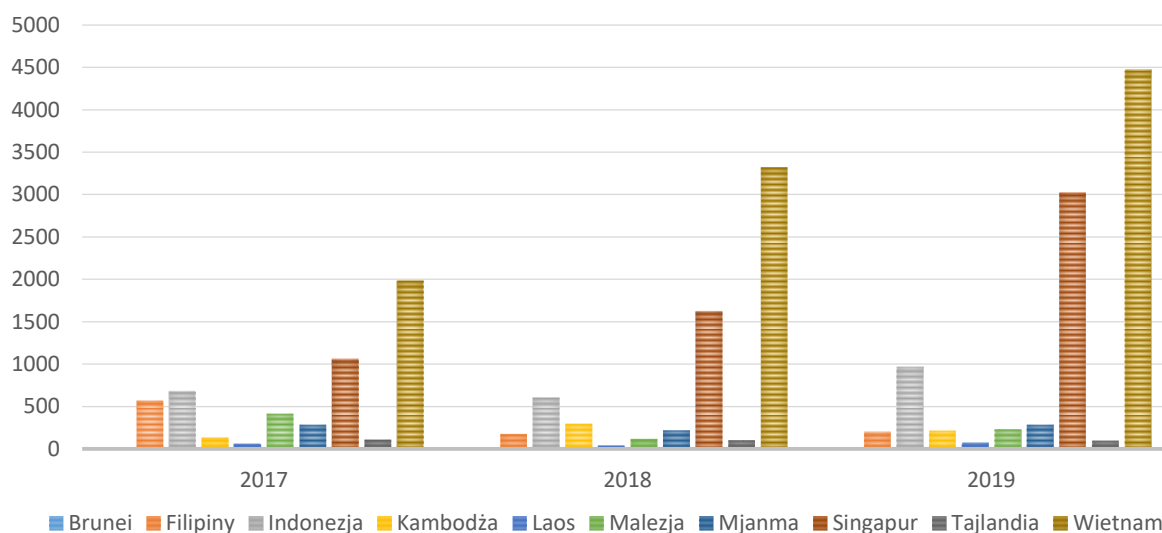
BIULETYN PISM

Mjanma	632 (0,7%)	595 (1,1%)	1227 (0,8%)
Singapur	12768 (13,4%)	6660 (11,9%)	19428 (12,8%)
Tajlandia	7804 (8,2%)	5318 (9,5%)	13122 (8,7%)
Wietnam	48178 (50,7%)	21072 (37,5%)	69250 (45,8%)
Razem	95086 (100%)	56186 (100%)	151272 (100%)

* Udział procentowy w eksporcie/importcie/całości wymiany handlowej Korei Płd. z ASEAN-em

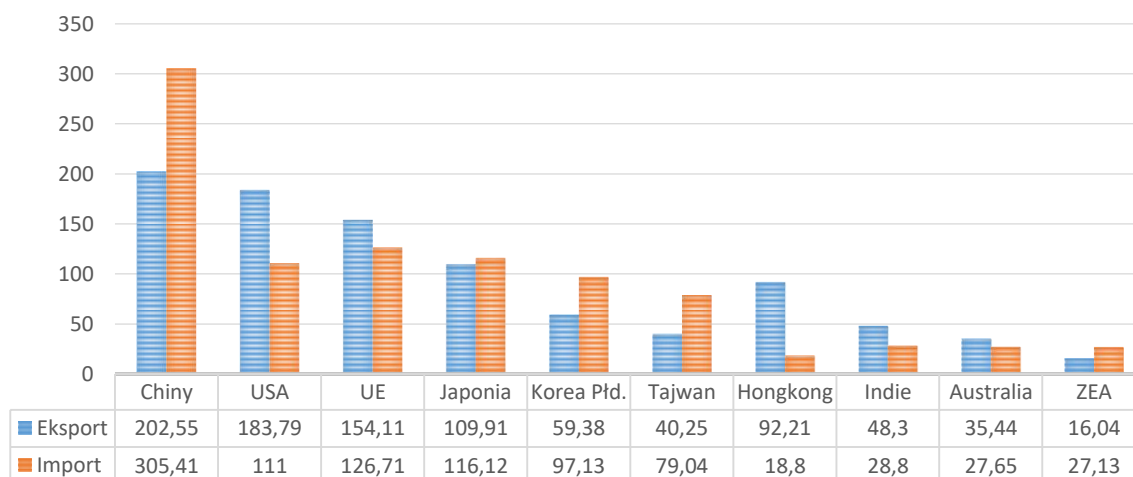
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Korea International Trade Association

Wykres 3. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Korei Płd. w państwach ASEAN-u w latach 2017–2019 (w mln dol.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Export-Import Bank of Korea

Wykres 4. Główni zewnętrzni partnerzy handlowi ASEAN-u w 2019 r. (w mld dol.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ASEANStats

BIULETYN PISM

Tabela 2. Struktura towarowa wymiany handlowej Korei Płd. z ASEAN-em w 2019 r. (w mld dol.)

Eksport			Import	
	Produkty	Wartość	Produkty	Wartość
1.	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów (HS 85)	34,95 (36,8%*)	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektryczny; ich części; urządzenia do rejestracji i odtwarzania dźwięku, urządzenia telewizyjne do rejestracji i odtwarzania obrazu i dźwięku oraz części i wyposażenie dodatkowe do tych artykułów (HS 85)	16,41 (29,2%)
2.	Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; woski mineralne (HS 27)	11,29 (11,9%)	Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji; substancje bitumiczne; woski mineralne (HS 27)	7,58 (13,5%)
3.	Reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne; ich części (HS 84)	7,69 (8,1%)	Reaktory jądrowe, kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne; ich części (HS 84)	5,58 (9,9%)
4.	Tworzywa sztuczne i artykuły z nich (HS 39)	5,3 (5,6%)	Artykuły odzieżowe i dodatki odzieżowe, niedziane (HS 62)	3,25 (5,8%)
5.	Żeliwo i stal (HS 72)	4,79 (5%)	Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne; ich części i akcesoria (HS 90)	1,9 (3,4%)
6.	Przyrządy i aparatura, optyczne, fotograficzne, kinematograficzne, pomiarowe, kontrolne, precyzyjne, medyczne lub chirurgiczne; ich części i akcesoria (HS 90)	3,95 (4,2%)	Artykuły odzieżowe i dodatki odzieżowe, dziane (HS 61)	1,75 (3,1%)
7.	Statki, łodzie oraz konstrukcje pływające (HS 89)	3,36 (3,5%)	Drewno i artykuły z drewna; węgiel drzewny (HS 44)	1,49 (2,7%)
8.	Pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria (HS 87)	3,07 (3,2%)	Pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria (HS 64)	1,45 (2,6%)
9.	Dzianiny (HS 60)	1,63 (1,7%)	Żeliwo i stal (HS 72)	1,32 (2,3%)
10.	Miedź i artykuły z miedzi (HS 74)	1,39 (1,5%)	Produkty chemiczne różne (HS 38)	1,09 (1,9%)
	Inne	17,66 (18,6%)		14,37 (25,6%)
	Razem	95,09 (100%)		56,19 (100%)

* Udział procentowy w eksporcie/importie Korei Płd. z ASEAN-em

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Trade Map, International Trade Centre